

Rudolf Steiner

Veškeré tvoření má hodnotu věčnosti a spojuje nás s duchovním. Oprávněné kulturní pokroky 19. století zatlačí ještě existující podání staré moudrosti a utváří z nich nové poznatky. V roce 1847 Oetinger skládal naděje v „theosofického ducha“, - v přítomnosti se to stalo kulturní starostí hledačů ducha. Rosekruciánský proud byl téměř nepostřehnutelně připravován již od 11. století a v následujících staletích stále více proniká do našeho vědomí. Svůj původ má v atlantských mystériích a prostupuje chrámovou moudrost následujících kultur. Nebylo sice přednášejících, kteří by o tom lidem rozumově mluvili; avšak zemí táhli potulní pěvci a jejich písně a obrazy byly zárodkem pozdějšího noetického postižení oněch tajemství. V tom spočívá metamorfóza tehdy vytvářených myšlenkových forem. Takto pokračuje proměna sil během inkamací.

Berlín 10. 6. 1911

GA 124

V naší době lze nepochybně pozorovat, že onen duch duchovně vědeckého světového názoru, o němž se zde mohlo již po léta hovořit, se stále více začíná vžívat ve světě a nalézat porozumění v srdcích a myslích našich současníků. Přirozeně není možné - což by třeba bylo občas vítané pro vzájemné porozumění - tu a tam hovořit o zavádění našich duchovně vědeckých pocitů, citění a poznatků do přítomného světa. Mnohý z vás by zajisté rád věděl, jak to, co sám přijímá do své duše jakožto duchovní potravu, v naší přítomnosti působí na jiná srdce, jiné osobnosti. Vždyť o zevním šíření našeho duchovně vědeckého názoru se může hovořit jen při určitých příležitostech. Přece však vás může naplnit jistým uspokojením, když úvodem řeknu, že stále znovu vidíme, jak se v různých krajích, v různých zeměpisných pásmech šíří duch, jímž jsme všichni pronikáni - zde více, tam méně. Když jsem se před nějakou dobou snažil v jižním Rakousku - v Terstu - probudit porozumění pro naše ideje, bylo vidět, jak se i tam začínají ujímat naše názory. A když z tohoto jihu přejdeme nahoru do Kodaně (*„Duchovní vedení člověka a lidstva pozn. překl.“*), kdy se v

posledních dnech mohlo v řadě přednášek vložit do srdcí to, co uznáváme jakožto ducha, potom i tam - u našich přátel na severu - bylo zřejmé, jak se stále více šíří duch, jež pěstujeme pod signaturou (*znaméním, symbolem*) růžového kříže. Shrneme-li takové jednotlivé skutečnosti, potom se ukáže, že je zde potřeba a touha po tom, co v naší přítomnosti nazýváme duchovní vědou.

Nejvnitřnějším nervem onoho smýšlení, jež prostupuje náš duchovní směr, není dělat v zevním smyslu nějakou agitaci nebo propagandu, nýbrž výlučně naslouchat tomu, co z velkého, obsáhlého vědění světa potřebují srdce a duše lidí přítomnosti - potřebují, aby měli možnost a jistotu života v naší době. Navazující na myšlenku obecné úvahy, můžeme si vzpomenout na to, že pro naši dobu je do jisté míry naší povinností, probouzet toto spirituální smýšlení pro potravu naší duše. To přece souvisí se způsobem, jak jsme vrůstali do naší doby. Jistě jsme všichni dost přijali z velkého zákona karmy, abychom věděli, že to není náhoda, vedlejší věc, když se ta či ona individualita právě v této zcela určité době cítí nutkána sestoupit do fyzického světa, aby přijala fyzické tělo. A všechny duše, které zde sedí, pocítily touhu, přijmout fyzické tělo na rozhraní 19. a 20. století, protože to, co se může pěstovat a konat ve fyzickém prostředí během této doby, chce být prožito těmito dušemi - vašimi dušemi.

Podívejme se jednou na naši dobu, jak se duchovně jeví duším, které se - jako naše - zrodily v naší době. Je to opravdu zcela jiné na rozhraní 19. a 20. století, v duchovním prostředí, jakož i venku v exotemím světě, než jaké to bylo ještě před 50, 60 lety. Člověk, který dnes vyrůstá - a všichni jste přece byli v této situaci - snaží se zde nebo tam zaslechnout něco z toho, co je duchem, duchovním vedením, duchovním řízením světa, co zevní svět prostupuje v jednotlivých stvořeních různých přírodních říší, a co vstupuje do naší duše. A smíme říci: Duše, toužící po duchovnu, všude tam, kde se snaží přijmout skutečně pravou, duchovní, spirituální potravu, již po půl století nacházejí mimořádně málo. Tato touha je v nejhrubším nitru duše, a lze ji jedině přehlušit.

I když zdánlivě nepromlouvá hlasitě: tato touha je zde. A každý, necht' stojí v životě kdekoli, ať cokoli koná - chce přijímat duchovní, skutečnou spirituální potravu. Necht' se v oblasti některé vědy podíváme kamkoli, poznáváme přece pouze zevní hmotná fakta, která se sice chytře, velkolepě,

důmyslně zužitkovávají ve velkých pokrocích kultury přítomnosti, z nichž se však neodposlouchává, co se chce projevit skrze ducha. Ať už Člověk ve světě působí jakožto umělec nebo v nějakém praktickém povolání: všude nacházíme málo z toho, co potřebujeme, aby to v duchu přecházelo do hlavy a rukou, abychom měli nejen sílu a impulsy k práci, nýbrž i jistotu a útěchu a sílu v životě. A lidé na začátku 19. století určitým způsobem již tušili, že v blízké budoucnosti z toho všeho bude velmi málo. Leckterý člověk v první polovině 19. století, když tu ještě existovaly zbytky starého duchovního života, i když v jiné formě, si řekl: Ve vzdychuje něco jako naprosté mizení starých pokladů ducha, dochovaných tradicí ze starých dob. Avšak právě oprávněné kulturní pokroky 19. století nadobro zahladí všechna duchovní podání, která se nám dochovala ze starých dob. - Leckteré takové hlasy doléhají k našemu sluchu. A nyní uvedu něco na svědectví toho, jak takové hlasy zaznívaly v první polovině 19. století. Budeme naslouchat hlasu muže, jenž v první polovině 19. století věděl mnoho o theosofii po starém způsobu, jenž také věděl, že nyní tento starý způsob musí vlivem událostí 19. století nadobro zmizet, jenž ale současně byl pevně přesvědčen, že musí existovat budoucnost, kdy se stará theosofie vrátí. Slova, která nyní přečtu, byla napsána roku 1847, tedy na konci první poloviny 19. století. A jejich autorem byl jeden z oněch myslitelů, kteří dnes už neexistují, kteří ještě cítili poslední dozvuky oněch starých podání, která se ztratila před ještě delší dobou: Oč theosofie vlastně usiluje, to lze u starších theosofů často obtížně rozpoznat... neméně jasně také, že theosofie na své dosavadní cestě nemůže dospět k žádné vědecké existenci a proto také k žádnému širšímu okruhu působení. Bylo by ukvapeností dovozovat z toho, že je vůbec vědecky neoprávněným a pouze prchavým zjevem. Proti tomu svědčí dost zřetelně samotné dějiny. Vypravují nám, jak tento záhadný zjev nemohl proniknout a bez ohledu na to se stále znovu vynořoval, a dokonce řetěz nikdy nevymírající tradice zachovává jeho nejrozmanitější formy. ... Ve všech dobách je málo těch, v nichž se spojuje tato živá spekulativní potřeba se živou náboženskou potřebou. Avšak theosofie je zde pouze pro takové... A hlavní věcí je, že se jednou skutečně stane vědou, a tedy jasně podá určité výsledky, že tyto postupně již přejdou do obecného přesvědčení nebo se stanou populárními, a takto je budou jakožto obecně platné pravdy dědit i ti, kteří se nedovedou vpravit do cest, jimiž byly objeveny a jimiž jedině se

daly objevit.

To však spočívá v lůně budoucnosti, kterou nechceme předjímat. Pro tuto chvíli vděčně přijmeme pěkné vyličení milého Oetingra, které ještě může počítat se zájmem širší veřejnosti. (*Z předmluvy Richarda Rotha v knize „Die Theosophie Friedrich Christoph Oetinger's nach ihren Grundzügen — ein Beitrag zur Dogmengeschichte und zur Geschichte der Philosophie von Dr. Carl Aug. Auberlen“, Tübingen 1847 - pozn. prekl.*)

Vidíme tedy, jak theosofického ducha vnímal v roce 1847 muž, jakým byl Rothe v Heidelbergu, jenž se ve své předmluvě dovolává theosofa - Oetingra - z druhé poloviny 18. století: „Jakým duchem vlastně je theosofický duch?

Je to duch, bez kterého by ve světě nikdy nemohlo dojít k pravým kulturním činům. A když si připomeneme to největší: Je to duch, bez něhož by nikdy nebyl takový Homér, Pindar, Raffael, Michelangelo, bez něhož by nebylo náboženského pohřížení lidí, avšak ani žádný duchovní život a žádná zevní kultura. Neboť všechno, co chce člověk vytvořit, musí vytvářet z ducha. A domnívá-li se, že může vytvářet bez ducha, pak neví, že veškeré duchovní úsilí v určitých dobách zaniká, a že něco, co pochází z ducha v nepatrnější míře, je také tím spíše zasvěceno smrti, než to, co je vytvořeno z ducha v plné míře. Co má věčnou hodnotu, to pochází z ducha, a co není vytvořeno z ducha, to pomine. Avšak i sebemenší vytváření, určené i pro všední den, má věčnou hodnotu a spojuje nás s duchovním; neboť všechno, co člověk koná, je vedeno duchovním životem.“

Pěstující theosofický život, víme, že základem tohoto života je proud, který nazýváme rosekruciánským proudem, a často jsme zdůrazňovali, že mistři rosekruciánské moudrosti od 11., 12., 13., století připravovali to, co se začalo odehrávat od konce 19. století, - a co se bude dít dále ve 20. století. - Co např. Rothe v Heidelbergu označuje jakožto budoucnost, po čem touží a v co vkládá naději, to by přece mělo pro nás být už přítomností! A bude to pro nás přítomností stále více. Toto však po dlouhá období připravovali ti, kteří tomuto duchovnímu proudu dávali vtékat do duší tak, že to lidé zprvu nepozorovali. Ve specifickém smyslu je ve vědomé podobě v našem theosofickém hnutí to, co od 12., 13., 14. století nazýváme rosekruciánskou cestou, -co od 11., 12., 13., 14., století proudilo do srdcí, do vědy, co tříbilo

ducha lidí v Evropě.

Můžeme si na základě pochodů, které se odehrávaly v naší kultuře, učinit představu o tom, jak vlastně tento duch působil?

Řekl jsem: Teprve od 11., 12., 13., 14. století působil jakožto vlastní rosekruciánský duch. Avšak existoval zde neustále, od uvedené doby pouze přijal poslední rosekruciánskou formu. Tento duch, jenž nyní působí jakožto rosekruciánský duch, vrací se až do starých dob lidstva. Měl svá mystéria již v atlantské epoše. A co v přítomnosti rozvíjí svoji působnost jakožto rosekruciánství, to proudilo stále vědoměji v dobách, které ani nejsou tak příliš daleko za námi - nevědomě do srdcí a duší lidí. Učiňme si představu o tom, jak tento duch nevědomě proudil do lidstva.

Sedíte zde pohromadě. Pěstujeme spolu to, co nám ukazuje: tak nebo onak se vyvíjí lidská duše, aby postupně dospěla vzhůru do oblastí, kde může chápat duchovní život, kde snad i může duchovní život zřít. Mnozí z vás se již po léta snažili, pojmy a ideje, které nám zobrazují duchovní život, přijímat do duše, aby z těchto pojmů a idejí měli svoji duchovní potravu. Znáte způsob, jak se dorozumíváme o záhadách světa. Často jsem řekl, jak se k sobě řadí různé stupně duševního vývoje, jak se duše vžívá vzhůru do vyšších světů. Bylo řečeno, jak člověk musí vyšší část své bytosti odlišovat od nižší části, jak člověk přešel z jiných planetárních stavů, jak prodělal vývoj saturnský, sluneční a měsíční, v němž se vyvíjelo jeho tělo fyzické, éterné a astrální, a jak potom nastoupil svůj zemský vývoj. Bylo řečeno, jak v nás přebývá něco, co zde má mít své školení, aby to postoupilo k vyššímu. Bylo řečeno i to, že určité bytosti na Měsíci zůstaly pozadu jakožto bytosti luciferské, které později přistupovaly k lidskému astrálnímu tělu jakožto svůdci, aby daly člověku to, co mu mohly poskytnout. Pak jsme často hovořili o tom, jak člověk musí ve vlastní nižší bytosti to či ono překonávat, jak musí nad tím či oním vítězit, aby vystoupil do sfér, jimž přináleží jeho vyšší bytost - jak musí, aby se dostal vzhůru do vyšších oblastí duchovního života, splnit Goethova slova:

*Když toho nepoznáš[^]
„zemři, by ses zrodil“,
na té tmavé zemi máš
cizincův jen podíl.*

Dále jsme řekli, že lidského vývoje, jenž je dnes možný, a jenž nám může poskytovat sílu a jistotu a skutečný životní obsah, je třeba dosahovat tím, že si např. osvojíme poznatky o jednotlivých člancích lidské přirozenosti, že pochopíme, že tento člověk není sestaven chaoticky, nýbrž že se skládá z těla fyzického, éterného, astrálního a z já. Toto všechno jsme vnímali nejen jako pouhá slova, nýbrž na základě charakteristiky různých letor, v úvahách o výchově dítěte, jak probíhá jakožto vývoj fyzického těla až do 7. roku, éterného těla až do 14. roku, astrálního těla až do 21. roku, přivedli jsme tyto věci k určitým představám. A úvahy o poslání pravdy, zbožnosti, hněvu atd. nás poučily o tom, jak přestává být abstraktním pojmem to, co jsme poznali jakožto tělo fyzické, étemé, astrální, duši citivou, rozumovou či myslivou a duši vědomou; nýbrž jak tyto pojmy oživují názory o životě, jak činí naše okolí průhledné, jasné a obsažné.

Takto se dorozumíváme o záhadách světa. Dnes se o nich můžeme dorozumívat. A i když existuje ve vnějším světě ještě mnoho lidí, kteří - vědomě či nevědomě - setrvávají v materialismu, pak přesto je zde určitý počet duší, které pociťují jakožto životní nutnost, naslouchat tomu, co se zde podává. Mnozí z vás by zde po léta nevysedávali, nezúčastňovali se toho, co zde děláme, kdyby to pro ně nebyla životní nutnost. Proč dnes existují duše, které to takto chápou, které v pojmech a názorech, jež zde rozvíjíme, dovedou sledovat lidskou životní cestu? Důvodem je toto.

Jak jste se zrodili s takovými tužbami do světa, který jsem se před chvílí snažil vylíčit, tak se naši předkové rodili v Evropě (tzn. velký počet z těch duší, které zde dnes sedí) v uplynulých staletích do jiného okolí, do jiného světa, než jakým je svět 19. století. Pohlédněme zpětná 6., 7. - nebo také na 12., 13. století, kdy mnoho z těch duší, které zde sedí, bylo tehdy inkamováno, a podívejme se na to, co takové duše tehdy prožívaly.

V oněch dobách neexistovala žádná theosofická společnost, kde by se o všem mluvilo tak, jak to činíme dnes; tehdy slyšela duše něco zcela jiného od svého okolí. Pokusme se představit si, co tehdy duše slyšely, - co slyšeli od těch, kteří necestovali, aby konaly duchovně vědecké přednášky, nýbrž kteří přednášeli jakožto potulní pěvci, nebo jinak táhli od vesnice k vesnici, od města k městu, aby zvěstovali ducha. Jaká slova tehdy pronášeli takoví lidé? Necht' nám to poví jeden jediný případ. Tehdy se ještě neříkalo: Existuje theosofie, nauka o vyšším a nižším já; člověk má tělo fyzické,

éterné, astrální atd., nýbrž krajem táhli takoví potulní pěvci, tzn. takoví lidé, kteří byli povoláni hlásat ducha a vypravovat asi následující - a nyní budu opakovat něco z toho, co zejména bylo tehdy přednášeno ve střední a východní Evropě:

Byl jednou jeden králevic. Vyjel si na koni kolem strže a zaslechl, jak v ní někdo nařiká. Jel po hlase a našel tam stařenu. Uvázal svého koně, sestoupil do strže a pomohl nahoru stařeně, která spadla do strže. Když nyní viděl, že nemůže jít, protože se poranila, otázal se, jak k nehodě došlo. Žena mu vyprávěla: Jsem stará žena a musím brzy po půlnoci chodit do města a prodávat vejce. A ve tmě jsem spadla do strže. - Králevic jí pravil: Vždyť nemůžeš jít; posadím tě na svého koně a dopravím tě domů. A učinil tak, jak řekl. Stařena mu pravila: Přestože jsi urozeného rodu, jsi milý a dobrý člověk, a protože jsi mi pomohl, odměním se ti. A nyní tušil, že nebyla obyčejnou stařenou - neboť řekla: Protože jsi mi prokázal takovou laskavost, obdržíš odměnu, která přísluší tvé dobré duši. Chceš se oženit s dcerou královny květin? - Ano! Odpověděl králevic. A stařena pokračovala: K tomu potřebuješ něco, co ti snadno mohu dát. A dala mu zvoneček se slovy: Když zazvoníš jednou, přijde král orlů se svými hejny a pomůže ti v situaci, do níž ses dostal. Zazvoníš-li dvakrát, přijde král lišek se svými houfy a pomůže ti ze situace, ve které si se ocitl; a když zazvoníš třikrát, přijde král ryb se svými hejny a pomůže ti ze situace, do které si se dostal. - Králevic vzal zvoneček a šel domů a řekl, že chce vyhledat dceru královny květin - a odcválal. Jel velmi dlouho a nikdo mu nedovedl říci, kde bydlí královna květin se svojí dcerou. Jeho kůň námahou pošel, takže králevic musel dále putovat pěšky. I potkal jednoho starce, jehož se zeptal, kde je příbytek královny květin. To ti nemohu říci, odpověděl stařec, ale jdi jen dál, stále dál, a najdeš mého otce, ten ti to snad poví. - Králevic šel tedy dál - a po mnoha letech našel velmi starého kmeta. Otázal se ho: Můžeš mi říci, kde je příbytek královny květin? Kmet mu odpověděl: To ti nemohu říci. Ale jdi dál, stále dál ještě mnoho roků; najdeš mého otce, a ten ti zcela jistě řekne, kde je příbytek královny květin. - Králevic šel tedy dále a konečně našel prastarého kmeta, jehož se otázal, ví-li, kde přebývá královna květin se svojí dcerou. Kmet mu řekl: Královna květin bydlí v hoře, kterou tam v dálce vidíš. Hlídá ji však hrozný drak. Ted' se k němu nemůžeš přiblížit, neboť v této době drak nespí. Spí jen v určitou dobu, a nyní je právě doba, kdy bdí.

Musíš však jít kus dále, k jiné hoře; tam žije dračí matka. Ta ti dopomůže k tvému cíli. - Odvážně se tedy ubíral dále, přišel k první hoře, přišel k druhé hoře a našel tam dračí matku - šeredu. Věděl však, že záleží na ní, zda najde dceru královny květin. V tom spatřil kolem ní sedm jiných draků, kteří horlivě hlídali královnu květin a její dceru, jež byly v dávném zajetí a jež měl králevic vysvobodit. Í řekl dračí matce: Vidím, že se musím stát tvým sluhou, chci-li najít královnu květin! - Ano, řekla; musíš se stát mým sluhou; avšak tvoje služba nebude lehká. Zde máš koně a budeš ho vodit po tři dny na pastvu. Přivedeš-li ho domů v pořádku, potom snad po třech dnech dosáhneš toho, oč usiluješ. Když ho ale nepřivedeš, potom tě draci sežerou - my všichni tě sežereme! Králevic na to přistoupil, a na druhý den ráno vyvedl koně na pastvu, ale kůň brzy zmizel. Mamě ho hledal, a byl z toho celý nešťastný. I vzpomněl si na zvoneček, který mu dala stařena, vytáhl jej a jednou zazvonil. Ve chvíli se slétlo mnoho orlů, vedených králem orlů. Vyhledali koně, takže ho mohl dračí matce zase přivést. Ta mu řekla: Protože jsi koně zase přivedl, dám ti měděný plášť; v něm se můžeš zúčastnit plesu, pořádaného dnes v kruhu královny květin a její dcery. - Na druhý den zase vedl koně na pastvu, kůň však zase brzy zmizel a nikde ho nemohl najít. I vzal svůj zvoneček a dvakrát zazvonil. Brzy se objevil král lišek a s ním mnoho jeho vojska. Vyhledali koně, takže ho zase mohl odevzdat dračí matce. Řekla mu: Dnes obdržíš stříbrný plášť; v něm můžeš zase jít na ples, pořádaný dnes v noci v kruhu královny květin a její dcery. Avšak na plese mu královna květin řekla: Třetího dne požádej o hříbě toho koně. S tímto hříbětem mne můžeš vysvobodit. A pak budeme spojeni! - Třetího dne opět vyvedl koně na pastvu. Kůň brzy zmizel, neboť byl velmi divoký. Králevic vzal tudíž zvonek, třikrát zazvonil, a objevil se král ryb se svým vojskem; vyhledali koně, takže po třetí ho přivedl domů. Šťastně splnil svůj úkol. Dračí matka mu dala jako odměnu zlatý plášť, jakožto jeho třetí schránu; v něm se mohl třetího dne zúčastnit plesu královny květin. A mimo to obdržel jakožto jemu přináležející dar hříbě onoho koně, kterého hlídal. S ním pak mohl odvézt královnu květin a její dceru k jejich vlastnímu hradu. A protože všichni chtěli dceru unést, dala kolem hradu vyrůst hustému křoví, takže hrad byl nedobytný. A potom královna květin řek-

la králevici: Získal jsi moji dceru; měj ji i nadále, - avšak jen pod jednou podmínkou: Smíš si ji ponechat jen půl roku; v druhé polovině roku se musí vrátit pod povrch Země, aby se mohla se mnou spojit; neboť jen takto je možné, abys s ní byl spojen. Dostal tedy dceru královny květin a pokaždé s ní žil půl roku, zatím co druhou polovinu roku byla u své matky.

Do velmi mnohých duší se tehdy ukládaly tyto a jiné příběhy. Duše jim naslouchaly a přijímaly je. Avšak nikoli tak, aby je snad alegoricky vykládaly po způsobu podivných novodobých theosofů. Neboť symbolické a alegorické výklady těchto věcí jsou bezcenné. Nikoli, lidé to přijímali, protože jim to činilo radost a potěšení, protože u takových příběhů cítili, jak jejich duše prostupuje vřelý život. A nechtěli nic jiného, když se toto ukládalo do jejich duše, když slyšeli příběh o králevici, o jeho činech se zvonečkem a o tom, jak získal dceru královny květin. A nyní žije mnoho duší, které tehdy něco takového slyšely a s radostí to přijímaly. Když se něco takového přijme pro potěšení a uspokojení duše, potom to v ní žije dále. Potom takové duše přijímají myšlenkové formy, city a vjemy - a potom se staly něčím jiným, než čím byly předtím. To přináší plody; duším to propůjčuje síly, a tyto síly se proměňují, stává se z nich něco jiného.

Go se z nich stalo?

Stalo se z nich to, co je nyní v duších jakožto touha po vyšším výkladu stejných tajemství, jakožto touha po duchovní vědě. Tehdy potulní pěvci nevypravovali: Je zde člověk, který usiluje o vlastní vyšší já a proto musí překonávat opačné úsilí svého nižšího já. Nýbrž vypravovali: Byl jeden králevic, šel do světa a přišel ke strži, z níž se ozýval nářek, a učinil to, co bylo dobrým skutkem! Dnes řekneme: Člověk musí vykonat něco, co je dobrým skutkem, činem lásky, oběti. Tehdy se takové počínání vyprávělo obrazně. Dnes řekneme: Člověk musí v sobě vzbudit onu náladu ducha, skrze kterou vytuší duchovní svět, souvislost s ním, a skrze kterou se učiní schopným vyvíjet své síly tak, že může navázat styk s duchovním světem. Tehdy se to řeklo obrazně: Stařena dala králevici zvoneček, jímž zvonil. Dnes se řekne: Člověk přijal do sebe ostatní přírodní říše. Co se zde rozprostírá, to člověk v sobě harmonicky sjednotil. Musí však chápat, jak v něm žije to, co se rozprostírá venku, a svoji nižší přirozenost překoná jen tím, že to, co působí v přírodních říších, uvede ve správný poměr k sobě, takže mu to může přijít na pomoc. Jak často jsme hovořili o vývoji člověka

vzhůru dobou saturnskou, sluneční a měsíční, jak za sebou zanechal ostatní říše - a to, co je nejlepší, z nich vytáhl, aby vystoupil na svoji výši.

K čemu se zde vyvinul?

K tomu, nač již Platón použil obrazu, aby poukázal na to, co žije v duši člověka: Obraz koně, na němž cválá od inkarnace k inkarnaci. Tehdy se používalo obrazu zvonečku, jímž se zvonilo, aby přišly přírodní říše ve svých zástupcích - králi orlů, králi lišek a králi ryb -, a uvedly ve správný poměr to, co se mělo stát vládcem přírodních říší.

Duše člověka je nespoutaná. A jedině tím, že ji uchopí a ztiší láska a moudrost, přichází člověk v onen správný poměr. Tehdy to vstupovalo před lidí obrazně. Duše byla vedena k tomu, aby to, co dnes vypravujeme jinak, mohla chápat. Tehdy se vyprávělo: Když zazvonil jednou, přišel král orlů, když zazvonil dvakrát, přišel král lišek, a když zazvonil třikrát, přišel král ryb. Přivedli mu nazpět koně. To znamená: Ony bouře lidské duše, která se divoce žene vpřed, musí být poznány. A když je poznáme, může i duše být osvobozena od nižšího a uvedena do pořádku.

Řekneme: Člověk musí poznat, jak jeho vlastní vášně, hněv atd., v jeho vlastním vývoji souvisí s jeho vývojem od sedmi k sedmi letům, tzn. jak v lidském životě musíme poznávat trojitou přirozenost schrán člověka. Tehdy se podával grandiózní obraz: Pokaždé, když králevic zazvonil, tzn. když jednu z říší dostal do své moci, obdržel příslušnou schránu.

Dnes řekneme: Studujeme přirozenost fyzického těla. Tehdy se použilo obrazu: Dračí matka mu dala plášť z mědi. My řekneme: Poznáváme přirozenost našeho étemého těla. Tehdy se pravilo: Po druhé mu dračí matka dala stříbrný plášť. - My řekneme dále: Poznáváme naše astrální tělo s veškerými vzdouvajícími se vášněmi atd. Tehdy se řeklo obrazně: Dračí matka mu dala třetího dne zlatý plášť.

Čemu se dnes učíme o trojité přirozenosti schrán člověka, to tehdy bylo podněcováno obrazem měděného, stříbrného a zlatého pláště. A duším, které tehdy přijímaly myšlenkové formy o měděném, stříbr-

ném a zlatém plášti, říkáme dnes to, co v nich může probudit porozumění pro hutné fyzické tělo, chovající se k ostatním schránám člověka jako kov mědi ke stříbru a zlatu.

Dnes řekneme: Na Měsíci se opozdily luciferské bytosti, sedmero druhů, které se pouští do astrálního těla Člověka. Tehdy pěvec řekl: Když králevic přišel k hoře, kde se měl spojit s dcerou královny květin, potkal se se sedmi draky. Chtěli jej pozřít, kdyby svoji práci nevykonal správně. My víme: Když se náš vývoj neodvíjí správně, potom jej kazí sedmerý síly luciferských bytostí.

Dnes řekneme: Proděláváme-li duchovní vývoj, najdeme vyšší já. Tehdy byl podáván obraz: Králevic se spojil s královnou květin. - A my řekneme: Lidská duše se musí dostat do určitého rytmu. Před několika týdny jsem mohl říci: Lidská duše musí ideji, která v ní vystoupila, dát dozrát v čase, a přitom může pozorovat určitý rytmus: neboť po sedmi dnech pronikla idea do hlubin duše, po čtrnácti dnech může nyní zralější idea uchopit zevní astrální substanci a „dát se pokřtít světovým duchem“; po jednadvaceti dnech dozrála ještě víc, a teprve po čtyřikrát sedmi dnech je tak daleko, že ji můžeme jako své osobní předat světu. - To je vnitřní rytmus duše. A tvořit v příznivém smyslu může jen ten, kdo své nápady žádostivě světu nevnucuje, nýbrž kdo ví, že pravidelnost zevního světa se opakuje v jeho vlastní duši, že musíme žít tak, že v sobě mikrokosmicky opakujeme makrokosmos.

- Potulný pěvec řekne: Člověk musí své duševní síly uvést do souladu, musí hledat dceru královny květin a uzavřít s ní sňatek, kdy jednu část roku žije s dcerou, a druhou část roku ji přenechává matce, která působí v hlubinách. To znamená: Člověk vstupuje do rytmu, a rytmus jeho života probíhá jako rytmus makrokosmu.

Tyto obrazy - a mohli bychom uvést stovky takových obrazů, - které se všude vyprávěly - podněcovaly svými myšlenkovými formami duševní síly, takže dnes příslušné duše dozrály k tomu, naslouchat jiné formě, kterou pěstujeme v duchovní vědě. Avšak muselo tomu být tak, že - řekl bych - skrze nedostatek velmi zesílila touha. Nejprve muselo téměř všechno, co v duši žilo jako duchovní touha, zmizet ve fyzickém světě. V první polovině 19. století nastala pak materialistická kultura, a duchovní život zpustl. Tím více se však zvětšila touha - a tím vý-

znamnější se stal ideál spirituálního hnutí. Na začátku 19. století bylo jen málo lidí, kteří jakoby ve vzpomínce za tichého mučednictví vnímali ideje, které, jednou jasnozřivě spatřené a potom vyprávěné, žily dále, ale zanikaly. - A tu se v roce 1803 narodil jeden člověk. V jeho duši žil ještě dozvuk staré moudrosti. Žilo v něm něco, co bylo velmi blízké naší theosofické ideji. Jeho duše byla plná toho, čemu dnes říkáme duchovně vědecké rozřešení záhad světa: je to Julius Mošen. (Viz 3. svazek „*Kosmische und menschliche Geschichte Innere Entwicklungsimpulse der Menschheit - 6. přednáška. Pozn. překl.*) Jeho duše mohla zde být jen tím, že jeho tělo bylo po větší část jeho života připoutáno na lože. Duše se již nehodila k tělu. Neboť skrze způsob, jak tyto věci postihoval, a přece je zase nedovedl spirituálně pronikat, vysouval své étemé tělo z těla fyzického, čímž bylo ochrnuto. Duše se však pozvedala do duchovních výšin. V roce 1831 napsal pozoruhodné dílo: „Ritter Wahn“ (*Rytíř Blůd*). Dozvěděl se, že v Itálii žije podivuhodná pověst, stará italská lidová pověst o rytíři Blůdovi, a když se jí zabýval, řekl si: Žije v ní duch světového ducha. Tato lidová pověst vznikla tak (tyto obrazy byly zformovány tím), že ti, kteří je formovali, byli prostoupeni živou spirituálností toho, co řídí svět.

A co s tím udělal?

Roku 1831 napsal dramatické dílo, obdivuhodné a strhující. Zapomnělo se na ně - jako na všechny věci, které takto pocházejí z duchovní velikosti. (Vyšlo knižně v nakl. „*Der Kommende Tag*“, Stuttgart, 1920. Pozn. překl.)

Rytíř Blůd se vypraví, aby přemohl smrt. Na své cestě najde tři starce. Juliu Mosenovi se nyní podařilo, pozoruhodným způsobem přeložit jméno jednoho starce -11 Mondo: „Ird“; neboť věděl, že je v tom něco zvláštního, má-Ji se to převést do němčiny. Ird, Čas a Prostor jsou tři starci, které najde rytíř Blůd, když se vypraví, aby přemohl smrt. Avšak tyto tři starce nemůže potřebovat, neboť podléhají smrti. Ird je všechno to, co podléhá zákonům fyzického těla a tím smrti. Čas - éterné tělo - podléhá pomíjivosti. A třetí, nižší astrální tělo, jež nám poskytuje nazírání „Prostoru“, také podléhá smrti. Naše individualita kráčí od inkarnace k inkarnaci. V čem ale vezíme jakožto ve své trojitě schráně, to podle italské pověsti žije v Irdu, Času a Prostoru. - Co je rytíř Blůd?

Často jsme hovořili o tom, co do nás vstupuje jakožto mája. Jsme to my sami, my, lidé, kteří kráčí od inkarnace k inkarnaci a díváme se ven do světa - a přijímáme veliký klam. Každý z nás je rytíř Blud, a žijíce v duchu, vypravujeme se zvítězit nad smrtí. A zde se střetáme se třemi starci, s našimi schránami. Jsou staré! Fyzické tělo zde existuje od doby saturské,

ětemé tělo od doby sluneční, astrální tělo od doby měsíční, a co v člověku žije jakožto já, včlenilo se za doby zemské. Julius Mošen to nyní líčí tak, že skrze duši, skrze kterou chce rytíř Blůd zvítězit nad smrtí, se nejprve chce hnát jakožto jezdec - podle platónského vzoru, jenž žil v celé střední Evropě a daleko mimo tuto oblast. Takto se rytíř Blůd žene a chce dobýt nebes s materialistickým smýšlením -jako lidé, kteří se upínají ke zdání smyslů, protože jsou zaujati klamem a májou. Když ale potom vstoupí po smrti do duchovního světa, pak se stane to, co Julius Mošen tak pěkně vyličil: Svůj život nevyžil, touží opět sestoupit na Zem pro další vývoj duše. A rytíř Blůd opět přichází dolů. A když spatří krásnou Morganu, duši, která má být povzbuzována vším pozemským a - jako dcera královny květin - má představovat sjednocení se vším, co nám může poskytnout školení na Zemi, v tom, když je takto spojen s krásnou Morganou, když je opět spojen se Zemí, propadá i smrti - tzn., že prochází smrtí, aby tuto vlastní duši, vystupující jakožto Morgana, pozvedával stále výš za každé další inkarnace.

Z těchto obrazů, nesoucích pečeť staletí, plynou ideje, které se vyžívají v umělcích jako je Julius Mošen, u něhož se vydraly z duše, která byla příliš velká, aby v blížící se době materialismu žila zdravě v těle, takže musel na sebe vzít tiché mučednictví pro velikost své horoucí duše. Bylo to v roce 1831. Toto žilo v člověku první poloviny 19. století. Má to opět ožít, avšak nyní tak, že to podníti síly člověka. Určitě to ožije! A zde si uvědomíme význam toho, co poznáváme jakožto theoso fického ducha, a co jakožto rosekruciánský duch má vstoupit do lidí.

Nyní tušíme, že zde povždy bylo to, co sami pěstujeme. Propadáme klamům rytíře Blůda, kdybychom se domnívali, že něco může ve světě prospívat, aniž by tento duch nepůsobil v žilách lidí. Neboť odkud přicházeli potulní pěvci 7., 8. nebo 12. století, kteří táhli světem, podněcující myšlenkové formy, aby duše mohly nyní postihovat něco jiného?

Kde bylo centrum těchto rapsodiů? Kde se naučili, klást před lidi takové obrazy?

Naučili se tomu ve stejných chrámech, na které musíme pohlížet jako na školy rosekruciánů. Byli žáky rosekruciánů! A učitelé jim říkali: Dnes ještě nemůžete vycházet a promlouvat k lidem v idejích, jak tomu bude později. Dnes musíte vyprávět o králevici, o královně květin a o trojím plášti, aby se vytvořily myšlenkové formy, které mají žít v duších. A když duše opět přijdou, potom pochopí, co potom potřebují k dalšímu pokroku. - Duchovní centra nepřetržitě vysílají své vyslance do světa, aby v každém věku to, co spočívá v hlubinách ducha, přistupovalo k lidským duším.

Je to triviální názor, jestliže se lidé domnívají, že mohou vyprávět pohádky ze své fantazie. Staré pohádky, které vyjadřují dávná duchovní tajemství světa, vznikaly tak, že ti, kteří je zformovaly pro svět, naslouchali u těch, kteří jim mohli vyprávět o duchovních tajemstvích, takže skladba, kompozice odpovídá duchovním tajemstvím. Proto můžeme říci: Žije v nich duch celého lidstva, mikrokosmu a makrokosmu.

Ze stejných chrámů byli vysíláni rapsodi, aby vyprávěli pohádky s bohatým obsahem - a ze stejných chrámů pocházejí poznatky dnešní doby, které vstupují do duší a srdcí lidí, aby činily možnou kulturu, kterou lidstvo potřebuje. Tak kráčí duch, jenž je základem lidstva, od epochy k epoše. Individuality, které na začátku našeho letopočtu hledaly řešení záhad, byly poučovány těmi, kteří dříve přijatou prastarou moudrost mohli nyní dát postupovat Kristem. Tím se mohli stát správnými vůdci v nové epoše. Velikým učitelem, vůdcem lidstva je nyní Kristus. A kdybych vám dnes ještě mohl vyprávět o tom, že pohádky, žijící po staletí, vznikly stejným způsobem, a že v celé západní kultuře podněcovaly myšlenkové formy, vyjadřující totéž - pouze obrazně - jako to, co dnes říkáme světu o Kristu, potom byste viděli, jak se v době po mystériu Golgoty duchovní vedení lidstva na svých centrálních místech skutečně podřídilo vedení Krista! Toto všechno v duchovním vedení souvisí s Kristem. Když si tuto souvislost uvědomíme, potom vzhlížíme ke světlu, které musíme mít, kterého musíme využívat zejména vzhledem k tomu, po čem toužily naše duše, když se inkarnovaly v 19. století. - Dáme-li na sebe působit takovým postavám, které nás obeznámí

s tužbami dřívějších dob, potom s veškerou odpovědností cítíme na svých duších spočívat to, že jiní čekali, abychom my mohli uskutečnit to, po čem oni toužili. Po čem toužili takoví duchové - jako např. Julius Mošen, jakoby poslední prorok Západu (jenž vytvořil „Rytíře Blůda“ a „Ahasvera“), po

čem toužili, protože v nich ožilo to, co vyslanci posvátných chrámů vyprávěli v obrazech, ve stovkách obrazů, aby připravovali duše pro pozdější dobu, po čem tito duchové toužili, to se projevuje ve slovech, která napsal Rothe v Heidelbergu roku 1847: Až se to jednou stane vlastní vědou a podá i jasné výsledky, potom již tyto výsledky postupně přejdou do obecného přesvědčení nebo se stanou populárními. A jako obecně platné pravdy budou je dědit ti, kteří se nemohou vpravit do cest, na nichž byly odhaleny a na nichž se jediné daly odhalit. - Tehdy musel muž, jenž měl tuto touhu (nikoli jen pro sebe, nýbrž, i pro své vrstevníky), rezignovaně říci: Toto ale spočívá v lůně budoucnosti, kterou nechceme předbíhat. - Ti, kteří znají tajemství rosekruciánských chrámů, v roce 1847 nemluvili zevně postřehnutelným způsobem. Co ale spočívá v lůně budoucnosti, to musí ožít, bude-li zde dost duší, které vědí, že poznání je povinností, protože své duše nesmíme světovému duchu vracet nevyvinuté, neboť jinak jsme odebrali světovému duchu síly, které nám vštípil. Budou-li zde duše, které vědí, co světovému duchu dluží tím, že usilují o poznání světových záhad, potom se splní naděje, které chovali nejlepší lidé všech dob. Dívali se na nás jako na později narozené a říkali: Až se to jednou stane vědou, potom se to musí stát populární, potom to musí uchopit srdce. Toto srdce musí zde nejprve být, musí se objevit. Záleží na těch, kteří jsou v našem společenství, usilujícím o spirituálně, aby věděli: Já musím mít toto duchovní osvětlení záhad bytí! - Záleží na každé duši, která je v našem společenství, zda takovéto charakterizované tužby byly pouze marným snem těch, kteří doufali v to nejlepší pro nás, nebo zda to byly hodnotné sny, které jim splníme.

Když v naší době vidíme vědeckou pustotu, pustotu ve vědě, ve společenském životě a všude, potom si musíme říci: Není nutné, abychom se této pustotě oddávali, můžeme se z ní vymanit. Neboť opět nastala doba, v níž promlouvají posvátné chrámy - a nyní nikoli jen řečí obrazů a pohádek, nýbrž takových pravd, které sice mnozí dnes přijímají jakožto teorie, které ale stále více mohou a musí být pro duše živými životními šťávami a krví. Každý jednotlivec se může rozhodnout, s tím nejlepším ve své duši přijímat tuto životní krev.

Takovou je myšlenka, která jako výsledek vzhází z toho, co jsme si mohli utvořit na základě pozorování dob. A takovou má být myšlenka, kterou nyní zapustíme do své duše, jež je výslednicí vlastního smyslu a ducha vedení a řízení celého lidstva. Když této myšlence dáme v naší duši působit, potom máme na celé měsíce bohatství duševních popudů, - po celé měsíce můžeme tuto myšlenku opět zpracovávat. Neboť uvidíme, že

obsahuje mnohé, že může vyrůst ve stavbu, - nikoli snad proto, že je vyjádřena těmi či oněmi slovy ... moje slova mohou být sebe- nedokonalejší. Nikoli jak je myšlenka vyjádřena - nýbrž čím je v realitě, na tom záleží. A čím je v realitě, to může žít v každé jednotlivé duši. Neboť celý souhrn pravdy je v každé jednotlivé duši jakožto zárodek a může rozkvést, když se duše tomuto zárodku oddává.